

Mladá věda
Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 2, ročník 10., vydané v júni 2022

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Zbierka známok. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišin, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

Mgr. Jakub Köry, PhD. (School of Mathematics & Statistics, University of Glasgow, Glasgow)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra veřejné ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

ANALÝZA VNÍMANIA UDRŽATEĽNOSTI VO VYBRANÝCH DESTINÁCIÁCH OVERTOURIZMU PRED A POČAS PANDÉMIE COVID-19

ANALYSIS OF THE PERCEPTION OF SUSTAINABILITY IN SELECTED
DESTINATIONS OF OVERTOURISM BEFORE AND DURING THE COVID-19
PANDEMIC

Erika Kormaníková, Jana Mitříková¹

Jana Mitříková pôsobí ako odborná asistentka na Katedre turizmu a hotelového manažmentu na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove. Vo svojej vedecko-výskumnej činnosti sa zaoberá problematikou humánnej geografie, geografie cestovného ruchu a počas ostatných piatich rokov udržiateľnosťou turizmu a overtourizmom. Dve desaťročia sa venuje geografii maloobchodu, vrátane problematiky trávenia voľného času v nákupných centrách. Erika Kormaníková je absolventkou bakalárskeho stupňa štúdia na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove a v súčasnosti vo svojej diplomovej práci rieši problematiku overtourizmu vo vybraných európskych destináciách so zreteľom na pandémiu COVID-19.

Jana Mitříková works as a professional assistant at the Department of Tourism and Hotel Management at the Faculty of Management and Business of the University of Prešov in Prešov. In her research activities, she deals with the issues of human geography, the geography of tourism and during the last five years, she deals with the issues of sustainability of tourism and overtourism. She has been working on the geography of retail for two decades, including the issue of spending free time in shopping malls. Erika Kormaníková is a bachelor's degree graduate at the Faculty of Management and Business of the University of Prešov in Prešov and currently in her master thesis she deals with the issue of overtourism in selected European destinations with regard to the COVID-19 pandemic.

Abstract

Overtourism, possibly excessive tourism is a situation where there is an extremely high number of tourists in the destination. During the period of the COVID-19 pandemic, when travel was limited, this phenomenon face to a challenge, and tourism has not yet reached the

¹ Adresa pracoviska: Bc. Erika Kormaníková, RNDr. Jana Mitříková, PhD., Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu, Katedra turizmu a hotelového manažmentu, Konštantínova 16, 080 01 Prešov
E-mail: erika.kormanikova@smail.unipo.sk, jana.mitrikova@unipo.sk

level it reached before the pandemic period. For the analysis of the perception of sustainability, were selected 10 European destinations of overtourism, on the examples of which individual attitudes to overtourism, perception of its negative as well as positive impacts to destinations or attendance of selected destinations before and during the COVID-19 pandemic period were surveyed through questionnaire from respondents who visited selected overtourism destinations.

Key words: overtourism, sustainable tourism, COVID-19

Abstrakt

Overtourizmus resp. nadmerná turistika predstavuje situáciu, kedy sa v destinácii nachádza extrémne vysoký počet turistov. Počas obdobia pandémie COVID-19, kedy bolo cestovanie vo veľkej miere obmedzené, tento jav čelil výzve a cestovný ruch sa dodnes nedostal na úroveň, akú dosahoval pred obdobím pandémie. Pre analýzu vnímania udržateľnosti bolo vybraných 10 európskych destinácií overtourizmu, na príklade ktorých boli zisťované jednotlivé postoje k overtourizmu, vnímanie jeho negatívnych ako aj pozitívnych dopadov na destinácie či návštevnosť vybraných destinácií pred a počas obdobia pandémie COVID-19 prostredníctvom dotazníka u tých respondentov, ktorí navštívili nami vybrané destinácie overtourizmu.

Kľúčové slová: overtourizmus, udržateľný cestovný ruch, COVID-19

Úvod

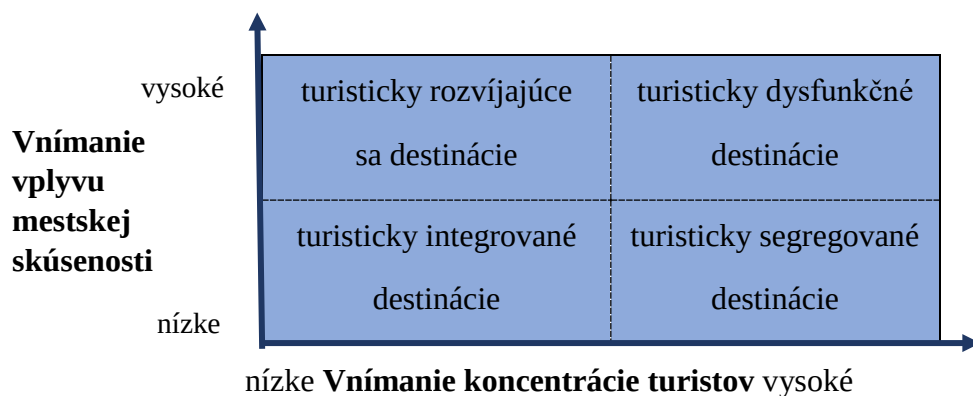
Nadmerný počet turistov v destinácii tzv. overtourizmus je javom, ktorý sa čoraz viac v posledných rokoch objavuje v mnohých destináciách. Ide o taký cestovný ruch, ktorý je nad prípustnou resp. udržateľnou mierou. Jeho vznik je úplne prirodzený, nakoľko s neustálym rozvíjaním ľudského poznania rastie aj túžba ľudí po poznávaní jednotlivých svetových destinácií. Počas obdobia pandémie COVID-19 bol cestovný ruch vystavený výzve, nakoľko cestovanie, také aké ho poznáme, bolo najmä v prvej vlne pandémie úplne obmedzené, čo sa prejavilo aj v medzinárodnom poklese príjazdov o viac ako polovicu. Po ustálení situácie sa brány jednotlivých destinácií postupne otvorili turistom, no aj napriek tomu sa cestovný ruch nevyšplhal na úroveň, akú dosahoval pred obdobím pandémie. Dá sa teda povedať, že pandémie prispela k tomu, že cestovanie sa dostalo na udržateľnejšiu úroveň. Pre analýzu vnímania udržateľnosti bolo vybraných 10 destinácií overtourizmu, ktoré sú zaradené aj na svetovom rebríčku destinácií ovplyvnených overtourizmom, a to Praha, Benátky, Krakov, Dubrovnik, Amstredam, Malta, Malorka, Ibiza, Sardínia a Santorini, na ktorých príklade sme zisťovali vnímanie pozitívnych a negatívnych dopadov overtourizmu prostredníctvom dotazníka.

Teoretické východiská problematiky

Overtourizmus, ako to už zo samotného názvu vyplýva je takým druhom cestovného ruchu, ktorý je nad optimálnou resp. prípustnou mierou. Podľa Milano, Cheers a Novelli (2019) Ide o preľudnenie turistami v destinácii, ktoré je realizované neudržateľným spôsobom. Veiga et al. (2018) tvrdí, že vzniká na miestach, do ktorých v krátkom časovom úseku prichádza veľké množstvo turistov, práve preto býva jeho vznik spätý s prítomnosťou výletných lodí tzv.

cruises. Príčin, ktoré môžu viesť ku vzniku overtourizmu môže byť mnoho. Neexistuje presný dôvod prečo a ako overtourizmus vznikol, ale podľa Oklevika et al. (2019) môžeme vo všeobecnosti príčiny vzniku overtourizmu rozdeliť na tie na strane dopytu a tie na strane ponuky. Oklevik et al. (2019) dodáva, že pri pohľade na stranu dopytu sa javí, že pre mnohých turistov je európsky svetadiel na prvom mieste pri výbere dovolenky, keďže samotná ponuka sa stala cenovo dostupnejšou a na trhu existuje agresívna konkurencia nielen čo sa týka výberu dopravných, ubytovacích a stravovacích zariadení, ale aj čo sa týka webových stránok, ktoré poskytujú tieto služby pre spotrebiteľov. Rovnako rozhodujúcim faktorom je aj cena, ktorá je dôležitým kritériom pri výbere destinácie zo strany spotrebiteľa. Gowreesunkur a Dixit (2017) hodnotia, že čo sa týka strany ponuky, jednotlivé podniky v cestovnom ruchu v súčasnosti už neponúkajú iba jednu službu, ale vyvíjajú a lákajú spotrebiteľa na rezerváciu aspoň dvoch rôznych druhov služieb prostredníctvom cenovo dostupných balíčkov služieb. Nielen na strane dopytu, ale aj na strane ponuky hrá výraznú rolu vo výslednom rozhodnutí práve cena. Tu môžeme vidieť, že hlavným kritériom pre výber destinácie zo strany spotrebiteľa sa stáva cena jednotlivých služieb a nie samotná destinácia ako tomu bolo v minulom storočí.

Bouchon a Marion (2019) popisujú, že jednotlivé destinácie overtourizmu sa môžu deliť, nakoľko vnímanie overtourizmu v nich môže byť rôzne. Ich typológia je založená na vnímaní intenzity dvoch pilierov, a to vnímania vplyvu mestskej skúsenosti a vnímania koncentrácie turistov. Podľa tejto typológie sa destinácie delia na 4 kategórie – turisticky rozvíjajúce sa destinácie, turisticky dysfunkčné destinácie, turisticky integrované destinácie a turisticky segregované destinácie, čo autori vyjadrili maticou, ktorá sa nachádza na nasledujúcom obrázku.

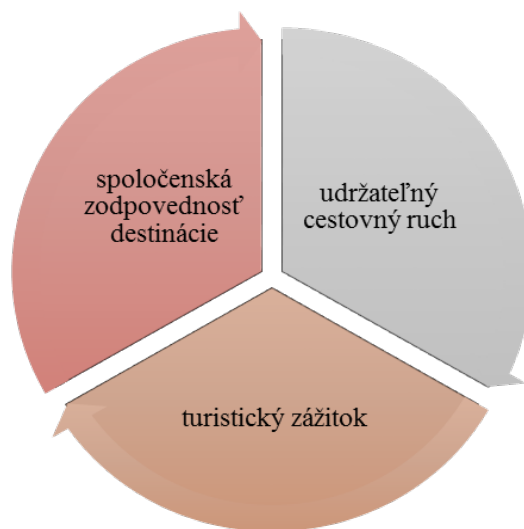

Obrázok 1 – Typológia destinácií overtourizmu
Zdroj: Bouchon a Marion 2019

Bouchon a Marion (2019) opisujú turisticky integrované destinácie ako také destinácie, kde obyvatelia a turisti plynule zdieľajú mestské priestory a zapadajú do mestského života. Obe zainteresované strany majú vzájomný záujem a nevzniká tu napätie v takej miere, ktorá by potrebovala špeciálnu pozornosť. V turisticky rozvíjajúcich sa destináciách došlo ku rozvoju overtourizmu len nedávno a preto sa tam napätie medzi turistami a obyvateľmi ešte len vyvíja. Intenzita ešte nie je príliš vysoká a ešte sa uvidí akým smerom sa situácia bude vyvíjať. V turisticky segregovaných destináciách existuje tzv. „turistická bublina“, v ktorej sú

návštevníci vnímaní ako votrelci v niektorých verejných mestských priestoroch. Hlavnou stratégiou v takýchto mestách je to, že miestni obyvatelia sa vyhýbajú turistom vo viacerých mestských priestoroch a vzniká medzi nimi v prípade stretu napätie. Turisticky dysfunkčné destinácie si už prešli overtourizmom v plnej miere. V takýchto destináciách už obyvatelia nevnímajú svoj mestský priestor ako funkčný a nedobrovoľne ho prenechávajú turistom.

V tomto smere vstupuje do popredia udržateľný cestovný ruch ako alternatíva k súčasnému masovému turizmu. Vznikol ako forma CR na riešenie dopadov overtourizmu. Podľa Butlera (2018) sa táto forma CR zaoberá odpoveďami na otázku „koľko turistov možno prijať dnes, aby sa zabezpečila zásoba na zajtra“. Podľa Mitrikovej a Dzurov Vargovej (2019) je takým cestovným ruchom, ktorý na jednej strane spĺňa potreby súčasných generácií bez ohrozenia schopnosti budúcich generácií uspokojovať svoje potreby na druhej strane. To znamená, že je výrazne orientovaný na čas. Nakoľko všetky aktivity udržateľného CR sú orientované nielen do súčasnosti ale aj do budúcnosti, Kim a Yoon (2020) dodávajú že tu vstupuje do popredia význam spoločenskej zodpovednosti destinácie. Vo svojej podstate je spoločenská zodpovednosť destinácie špecifickou „klímou“ destinácie, ktorá chráni a zlepšuje sociálne a environmentálne záujmy destinácie. Khan s kolektívom autorov (2021) zistil, že nielen udržateľný cestovný ruch a spoločenská zodpovednosť destinácie predstavujú pilier udržateľnosti destinácie, ale že na ňu vplýva aj turistický zážitok návštevníka. Autori ďalej zistili, že medzi udržateľným cestovným ruchom, turistickým zážitkom ale aj spoločenskou zodpovednosťou destinácie existuje určitá prepojenosť a súvislosť. V danej problematike navrhol model udržateľnosti destinácie, ktorý môžeme vidieť na nasledujúcom obrázku.

Obrázok 2 – Model udržateľnosti destinácie
Zdroj: Khan et al. 2021

Cestovanie také aké ho poznáme ovplyvnilo vo výraznej miere obdobie pandémie COVID-19. WHO (2020) vyhlásila ako oficiálny začiatok pandémie COVID-19 dátum 11. marca 2020. Nakoľko šírenie vírusu sa prejavilo a prejavuje v najvýraznejšej miere na celom území Európy je Európa považovaná za oblasť, ktorá je dodnes koronavírusom najviac poznačená. Podľa Eurostatu (2021) najvýraznejší vplyv pandémie COVID-19 vzhľadom na prijaté cestovné obmedzenia zaznamenalo odvetvie cestovného ruchu v Európe, kedy počet

prenocovaní v ubytovacích zariadeniach klesol naprieč celým územím EÚ o 52 % v porovnaní so situáciou v roku 2019. Výrazný výkyv v počte ubytovaných zaznamenali Grécko, Malta a Cyprus, kde sa pokles počtu nocí v ubytovacích zariadeniach porovnaní s rokom 2019 vyšplhal až na 70 %. Európska komisia (2020) ďalej dodala, že výrazné prejavy pandémie COVID-19 pocítili aj podniky pôsobiace v CR, ktoré čelia akútnej kríze v oblasti likvidity. Nedostatočná platobná schopnosť podnikov sa prejavila hlavne v stratách príjmov všetkých podnikov na celoeurópskej úrovni. Najvýraznejšie straty boli zaznamenané v prípade hotelov a reštaurácií a to až na úrovni 85 %. Podobne sa s 85 %-nými stratami museli popasovať cestovné kancelárie a agentúry, 85 %-né straty zaznamenali aj prepravníci železničnej dopravy a až 90 %-né straty zaznamenali prevádzkovatelia výletných lodí a nízkonákladové letecké spoločnosti. Rovnako sa zaznamenal pokles rezervácií v CR v Európe v rozmedzí 60 – 90 %. Podľa Eurostatu (2020) sa pandémie výrazne podpísala aj na tržbách jednotlivých odvetví v Európe. HDP krajín, v ktorých hrá kľúčovú rolu v ekonomickom rozvoji práve cestovný ruch, poklesol HDP aj o 90 % oproti priemeru. Z dát za prvé 3 kvartály roka 2020 sa nachádzajú na horných priečkach krajín EÚ s najväčším prepadom ekonomík viaceré turistami obľúbené destinácie ako napr. Francúzsko, Španielsko a Taliansko.

Dáta a metodológia

Pre získanie dát bol vytvorený vlastný dotazník, ktorého sa zúčastnili iba tí respondenti, ktorí navštívili nami vybrané destinácie overtourizmu. Kritérium pre výber destinácií overtourizmu je ich umiestnenie sa v rebríčku GDCI (z angl. Global Destination Cities Index), ktorý každoročne zostavuje spoločnosť Mastercard s destináciami po celom svete, ktoré sú poznačené overtourizmom vo výraznej miere. Konkrétne bolo vybraných 10 destinácií overtourizmu – Praha, Benátky, Krakow, Amsterdam, Dubrovnik, Malta, Malorka, Ibiza, Sardínia a Santorini, na ktorých príklade sme u respondentov zisťovali vnímanie ich subjektívnych postojov k overtourizmu, na základe ich vlastných cestovateľských skúseností.

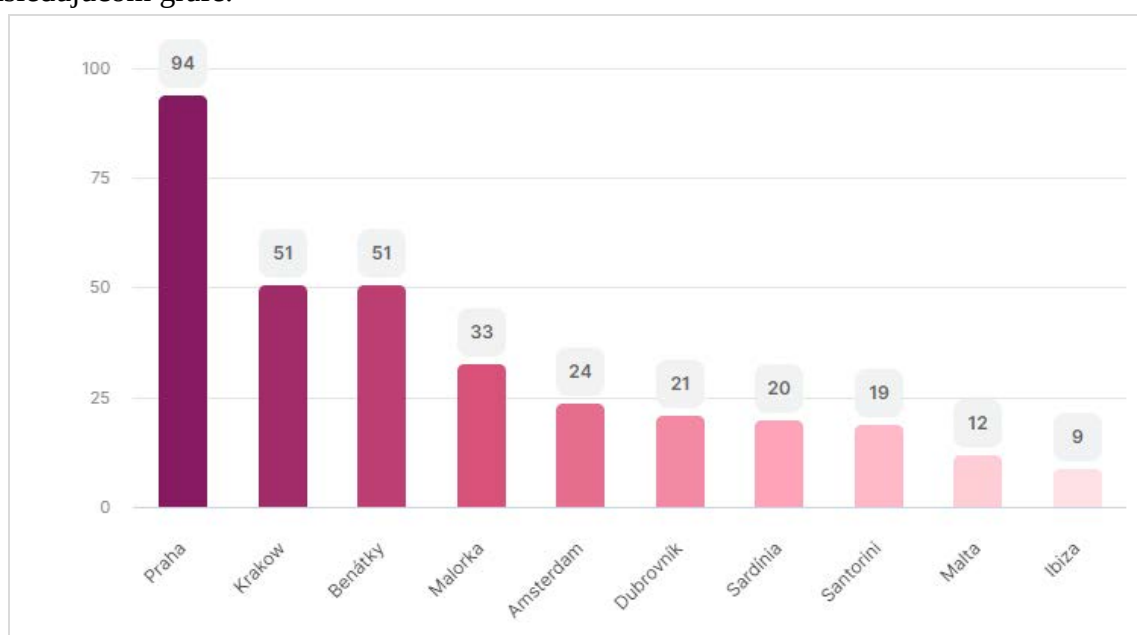
Dotazník pozostával z 18-tich otázok, ktoré boli buď zatvorené alebo otvorené a zúčastnilo sa ho spolu 110 respondentov. Prvá časť dotazníka pozostávala z otázok analyzujúcich ktoré destinácie respondent navštívil, aký bol jeho dôvod pre návštevu, ako dlho respondent strávil v destinácii, kedy (vzhľadom na turistickú sezónu ako aj obdobie pandémie COVID-19) dané destinácie respondent navštívil, odkiaľ čerpal informácie o destinácii ako aj vnímanie jednotlivých pozitívnych či negatívnych dopadov overtourizmu respondentom. Druhá časť dotazníka pozostávala z troch otázok demografického charakteru analyzujúcich rod, vek a zamestnanecký status respondenta. Jednotlivé dáta získané z dotazníka sú vyhodnotené slovne ale aj graficky prostredníctvom grafov a tabuliek.

Analýza výsledkov získaných z dotazníkového prieskumu

Otázka č. 1 – Ktorú z uvedených destinácií ste navštívili?

V prvej otázke sme sa respondentov pýtali na to, ktorú z nami vybraných destinácií overtourizmu navštívili. Nami vybrané destinácie v tejto otázke predstavovali ponúkané možnosti, z ktorých si respondent mohol vybrať jednu alebo viac destinácií, ktoré navštívil. Táto otázka predstavovala pomyselný filter, na základe ktorého sme si jednotlivých

respondentov rozdelili na tých, ktorých spĺňajú kritérium pre náš dotazníkový výskum a tých, ktorí toto kritérium nespĺňajú, pretože bez označenia akejkoľvek destinácie respondent nevedel pokračovať vo vyplňaní ďalších otázok dotazníka. Z vybraných destinácií naši respondenti navštívili najviac Prahu, ktorú navštívilo zo 110-tich respondentov až 94 respondentov (85,5 %). Po Prahu boli z vybraných destinácií najnavštevovanejšie dva destinácie – Krakow a Benátky, ktoré navštívilo zhodne po 51 respondentov (46,4 %). Ďalej nasledovala Malorka, ktorú navštívilo 33 respondentov (30 %), Amsterdam, ktorý navštívilo 24 respondentov (21,8 %), Dubrovnik, ktorý navštívilo 21 respondentov (19,1 %), Sardínia, ktorú navštívilo 20 respondentov (18,2 %), Santorini, ktoré navštívilo 19 respondentov (17,3 %). Najmenej respondentov navštívilo Maltu, na ktorej bolo 12 respondentov (10,9 %) a Ibizu, ktorú navštívilo 9 respondentov (8,2 %). Túto skutočnosť môžeme vidieť aj na nasledujúcom grafe.

Graf 1 – Počet navštívení vybraných destinácií overtourizmu respondentami

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 2- Aký bol Váš hlavný dôvod ku návšteve danej destinácie?

V ďalšej otázke sme sa respondentov pýtali na to, čo ich viedlo ku návšteve konkrétnej destinácie resp. destinácií, ktoré respondent navštívil. Nakoľko išlo o uzavretú otázku, respondenti si mohli vybrať z ponúkaných dôvodov pre návštevu destinácie, pričom si mohli vybrať jeden alebo viac dôvodov pre každú respondentom označenú destináciu. Respondenti si mohli vybrať z nasledovných dôvodov:

- poznávanie kultúrno-historických a sakrálnych pamiatok,
- oddych a rekreácia,
- vzdelávanie,
- pracovné dôvody,
- návšteva príbuzných alebo priateľov,
- zdravotné dôvody,
- iné dôvody.

Z uvedených dôvodov u respondentov prevládalo takmer pri každej destinácii poznávanie kultúrno-historických a sakrálnych pamiatok ako aj oddych a rekreácia, ktoré respondenti vybrali ako možnosť takmer pri každej z vybraných destinácií. Ďalšie ale už menej časté dôvody pre návštevu destinácie boli pracovné dôvody, vzdelávanie ako aj návšteva príbuzných a priateľov. Najmenej vyskytujúcim sa dôvodom bola zdravotná starostlivosť, ktorú neuviedol ani jeden respondent ani pri jednej z destinácií.

Jednotlivé odpovede od respondentov sa nachádzajú v nasledujúcej tabuľke.

Dôvod návštevy	Praha	Benátky	Krakow	Amsterdam	Dubrovnik	Malta	Malorka	Ibiza	Sardínia	Santorini
Poznávanie kultúrnych a sakrálnych pamiatok	58	37	36	12	10	8	7	2	4	5
Oddych a rekreácia	38	18	18	4	12	7	19	6	17	10
Vzdelávanie	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pracovné dôvody	8	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Návšteva príbuzných a priateľov	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zdravotné dôvody	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Iné	5	-	6	4	-	2	-	-	-	-
Spolu	147	55	60	20	22	17	26	8	23	15

Tabuľka 1 – Hlavný dôvod respondentov pre návštevu vybraných destinácií

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 3 – Ak ste v predošlej otázke uviedli možnosť „iné“, napíšte konkrétny dôvod.

Otázka č. 3 úzko súvisí s otázkou č. 2, nakoľko nadväzuje na jej odpovede. Ak respondenti navštívili akúkoľvek destináciu a neoznačili ani jeden z ponúkaných dôvodov v otázke č. 2, mohli označiť možnosť iné, a dôvod pre návštevu danej destinácie konkretizovať v tejto nasledujúcej otvorenej otázke. Túto možnosť využilo 17 respondentov, ktorí najčastejšie uvádzali ako dôvod využitie času počas čakania na ďalší let prípadne letiskový transfer (5 respondenti), ďalej to bolo spoznávanie sveta a iných kultúr (3 respondenti) a školský výlet (2 respondenti). Ďalšie dôvody, ktoré uviedli respondenti bolo nakupovanie, vianočné trhy, koncert, oslava narodenín či sezónna práca (1 respondent pre každú odpoveď). Dvaja

respondenti aj napriek označeniu tejto možnosti, svoj dôvod pre návštevu destinácie nekonkretizovali.

Otázka č. 4 – Ako dlho trval Váš pobyt v danej destinácii?

Vo štvrtej otázke sme sa respondentov pýtali na dĺžku ich pobytu vo vybraných destináciách. Otázka bola zatvorená a ponúkala respondentom na výber z vopred naformulovaných variantov odpovedí, pričom respondenti si v tejto otázke mohli vybrať z intervalových odpovedí a vyjadriť tak, či v destinácii strávili 1-2 noci, 3-4 noci, 5-6 nocí, 7-14 nocí, viac ako 14 nocí alebo v destinácii boli bez nocovania.

V tomto smere v Prahe a Amsterdame prevládal u respondentov pobyt s dĺžkou 3-4 noci, v Benátkach, Krakove a Dubrovníku to bol pobyt s dĺžkou 1-2 noci. V Dubrovníku označil rovnaký počet respondentov aj možnosť bez nocovania. Na Malte respondenti strávili buď 3-4 noci, 5-6 nocí alebo 7-14 nocí. Na Malorke respondenti strávili 5-6 nocí alebo 7-14 nocí, nakoľko bol v tomto smere počet odpovedí respondentov rovnaký. Na Ibize a Santorini prevládal pobyt s dĺžkou 5-6 nocí a na Sardínii to bol pobyt v rozmedzí 7-14 nocí. Najmenej označovanou odpoveďou bola možnosť „viac ako 14 nocí“, ktorú respondenti uviedli len v prípade piatich destinácií, čo je zrejmé z nasledujúcej tabuľky.

Dĺžka pobytu	Praha	Benátky	Krakow	Amsterdam	Dubrovnik	Malta	Malorka	Ibiza	Sardínia	Santorini
1-2 noci	28	23	23	6	7	-	1	1	-	1
3-4 noci	44	10	13	13	-	3	7	2	1	3
5-6 nocí	15	2	-	2	3	3	9	3	9	9
7-14 nocí	5	1	-	-	2	3	9	2	12	3
viac ako 14 nocí	11	1	-	-	-	1	2	1	-	-
bez nocovania	2	14	12	2	7	1	-	2	1	2
Spolu	105	51	48	23	19	11	28	11	34	18

Tabuľka 2 – Dĺžka pobytu respondentov vo vybraných destináciách
Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 5 – V ktorom mesiaci ste danú destináciu navštívili?

V tejto otázke sme u respondentov chceli zistiť, v ktorom mesiaci navštívili vybrané destinácie vzhľadom na turistickú sezónu. Otázka ponúkala respondentom na výber zo šiestich vopred naformulovaných intervalových odpovedí - júl-august, september-október, november-december, január-február, marec-apríl a máj-jún. Nakoľko turistická sezóna sa odvíja od klímy a počasia prevládajúceho na danom svetadieli, preto sme sa pri

vyhodnocovaní dotazníka riadili rozdelením a definíciami turistickej sezóny podľa Európskej komisie (2007), ktorá pre európsky svetadiel rozoznáva 2 druhy turistickej sezóny:

- hlavnú sezónu (máj -október),
- mimosezónu (november-apríl),

Turistická sezóna	Hlavná sezóna			Mimosezóna			Spolu:
	máj-jún	júl-august	september-október	november-december	január-február	marec-apríl	
Praha	22	55	29	18	12	13	149
Benátky	16	18	7	5	7	4	57
Krakow	13	16	14	12	-	6	61
Amsterdam	8	6	6	2	2	4	28
Dubrovník	5	15	-	-	-	-	20
Malta	4	3	2	-	-	4	13
Malorka	2	17	9	-	-	1	29
Ibiza	2	5	1	-	-	-	8
Sardínia	3	14	2	1	-	-	20
Santorini	2	8	5	-	-	-	15
Spolu:	77	157	75	38	21	32	400
Spolu za sezónu:	309			91			

Tabuľka 3 – Návštevnosť vybraných destinácií overtourizmu vzhľadom na turistickú sezónu

Zdroj: vlastné spracovanie

Z tabuľky č. 3 je zjavné, že najobľúbenejším mesiacom (mesiacmi) respondentov pre návštevu vybraných destinácií považujeme podľa jednotlivých odpovedí mesiace júl a august, kedy v prípade každej destinácie respondenti vyberali práve túto možnosť. Konkrétne išlo až o 157 odpovedí respondentov práve pre tieto mesiace. Naopak za najmenej obľúbený mesiac

resp. mesiace pre návštevu vybraných destinácií považujeme podľa odpovedí respondentov mesiace január a február, ktoré označilo iba 21 respondentov.

Otázka č. 6 – Kedy (vzhľadom na obdobie pandémie COVID-19) ste danú destináciu navštívili?

V tejto otázke sme u respondentov zisťovali, v ktorom období pandémie COVID-19 navštívili vybrané destinácie. Otázka bola zatvorená a respondenti v nej mohli označiť možnosť, ktorá ich najviac vystihovala pre každú zvolenú destináciu, pričom ponúkala na výber z troch možností pretože sme si chceli overiť či pandémia COVID-19 vplývala na rozhodnutie respondentov navštíviť dané destinácie.

Obdobie pandémie COVID-19	Pred pandemiou (do marca 2020)	Počas pandémie (marec 2020-december 2020)	Počas pandémie v roku 2021 a 2022)	Spolu
Praha	85	12	17	114
Benátky	45	5	5	55
Krakow	47	3	7	57
Amsterdam	18	1	2	21
Dubrovník	16	1	1	18
Malta	10	-	1	11
Malorka	27	5	5	37
Ibiza	7	2	-	9
Sardínia	13	3	6	22
Santorini	11	5	7	23
Spolu	279	37	51	367

Tabuľka 4 – Návštevnosť vybraných destinácií overtourizmu vzhľadom na obdobie pandémie COVID-19
Zdroj: vlastné spracovanie

V tomto smere sa nám podarilo zistiť, že najviac respondentov navštívilo vybrané destinácie práve pred pandemiou, čo sme zaznamenali až pri 279-tich odpovediach od respondentov. Práve počas 1. vlny pandémie COVID-19 návštevnosť daných destinácií výrazne klesla, práve kvôli mnohým cestovným obmedzeniam, ktoré boli destinácie nútené prijať, čo sa prejavilo aj u odpovedí našich respondentov, ktorí túto možnosť označili len v 37-mych prípadoch. Počas roku 2021 a 2022 síce návštevnosť daných destinácií vzrástla, nakoľko respondenti túto možnosť označili v 51 prípadoch, no návštevnosť ešte stále nie je taká, ako pred pandemiou.

Otázka č. 7 – V akom type ubytovacieho zariadenia ste boli počas Vášho pobytu v destinácii ubytovaní?

Otázka s číslom 7 skúmala typ ubytovacieho zariadenia, v ktorom respondent strávil svoj pobyt v destinácii bola zatvorená a ponúkala respondentom na výber z konkrétnych typov ubytovacích zariadení. Vzhľadom k tomu, že pre Európu, kde sa nachádzajú nami vybrané destinácie, nie je vytvorená záväzná kategorizácia ubytovacích zariadení, čo znamená, že každá krajina si svoje ubytovacie zariadenia rozdeľuje a určuje podľa vlastných kritérií, sme sa v tomto smere riadili rozdelením ubytovacích zariadení podľa Európskej únie (2019), ktorá rozoznáva tieto typy ubytovacích zariadení:

- hotel alebo ubytovacie zariadenie podobné hotelu,

- zariadenie určené na dovolenkové alebo iné krátkodobé ubytovanie,
- kemping alebo areál určený pre rekreačné vozidlá (napr. karavan),
- ubytovanie na výletnej lodi,
- iné (napr. ubytovanie v súkromí pri návšteve príbuzných a priateľov a pod.)
- bez ubytovania.

Typ ubytovacieho zariadenia	Praha	Benátky	Krakow	Amsterdam	Dubrovník	Malta	Malorka	Ibiza	Sardínia	Santorini
Hotel alebo zariadenie podobné hotelu	56	21	20	14	4	5	19	6	13	11
Zariadenie určené na dovolenkové ubytovanie	15	7	11	5	3	4	4	1	4	2
Kemping	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Ubytovanie na výletnej lodi	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Iné	38	4	8	3	4	3	6	1	5	3
Bez ubytovania	2	20	14	2	10	-	2	4	3	3
Spolu	111	54	55	24	22	12	31	12	25	19

Tabuľka 5 – Najvyhľadávanejší typ ubytovacieho zariadenia našimi respondentami

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 8 – Odkiaľ ste čerpali informácie o danej destinácii pred jej návštevou?

V otázke č. 8 sme chceli od našich respondentov zistiť, čo bolo ich hlavným zdrojom informácií, pre návštevu danej destinácie či destinácií. Podobne ako predošlé otázky aj v tomto smere išlo o zatvorenú otázku s možnosťou výberu z jednej alebo viacerých ponúkaných variantov odpovedí. Respondenti si mohli zvoliť, či ich pred návštevou destinácií informovali cestovné kancelárie alebo cestovné agentúry pri kúpe zájazdu do danej destinácie, sociálne siete (Facebook, Instagram či blogy), internet cez oficiálne webové stránky destinácií či turistických centier, televízia (kanály či programy o cestovaní), časopisy alebo noviny (ako napr. GEO). V prípade, že si respondent nevedel vybrať ani jednu z ponúkaných možností, mohol zvoliť odpoveď „iné“ a svoju odpoveď konkretizovať v nasledujúcej otázke č. 9.

Najčastejším zdrojom informácií, z ktorého čerpali respondenti pred návštevou danej destinácie alebo destinácií bol internet – teda oficiálne webové stránky destinácií či turistických informačných centier destinácií a to v prípade každej nami vybranej destinácie overtourizmu. Za druhý najčastejší zdroj informácií podľa odpovedí respondentov boli sociálne siete. Najmenej častým zdrojom informácií boli podľa našich respondentov časopisy alebo noviny či informácie, ktoré respondenti získali od cestovnej kancelárie alebo agentúry pri kúpe zájazdu do konkrétnej destinácie.

Zdroj informácií	Praha	Benátky	Krakow	Amsterdam	Dubrovník	Malta	Malorka	Ibiza	Sardinia	Santorini
Cestovná kancelária	9	14	5	3	5	-	4	-	3	-
Sociálne siete	36	19	19	6	7	3	16	4	10	7
Internet	71	33	38	20	15	9	22	6	17	14
Televízia	10	4	6	3	3	2	2	-	2	3
Časopisy alebo noviny	9	5	4	-	2	-	-	-	-	4
Iné	15	4	3	3	3	3	-	-	3	2
Spolu	150	79	75	35	35	17	44	10	35	30

Tabuľka 6 – Najčastejší zdroj informácií o destináciách podľa respondentov
Zdroj: vlastné spracovanie

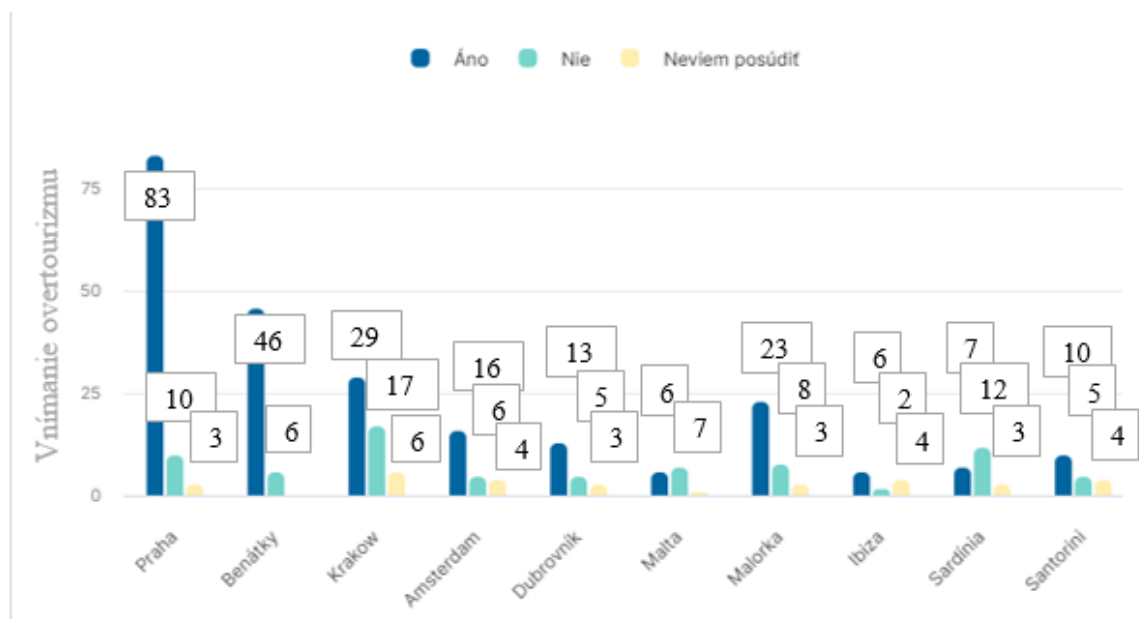
Otázka č. 9 – Ak ste v predošlej otázke uviedli možnosť „iné“, uveďte konkrétny zdroj informácií.

Otázka č. 9 súvisí s predošlou otázkou č. 8, nakoľko ak si respondenti nevedeli vybrať ani jednu z ponúkaných variantov odpovedí v otázke č. 8, označili odpoveď „iné“, a následne mohli konkrétny zdroj informácií, ktorý bol iný ako ponúkané možnosti uviesť a konkretizovať v tejto otvorenej otázke. Túto možnosť využilo 36 zo 110 našich respondentov, ktorí si medzi ponúkanými variantami odpovedí nenašli ani jednu variantu, ktorá by ich najviac vystihovala a preto zvolili túto variantu, ktorú v tejto otázke konkretizovali. Ich konkrétne zdroje informácií boli nasledovné:

- informácie od príbuzných, priateľov alebo známych, ktorí danú destináciu buď navštívili alebo v nej žijú a odporúčili ju respondentom – 28 respondentov,
- informácie z kníh či iných printových turistických sprievodcov – 6 respondentov,
- informácie od učiteľa – 2 respondenti, ktorí destináciu navštívili v rámci školského výletu.

Otázka č. 10 – Stretli ste sa s tým, že počas Vašej návštevy/pobytu bola v destinácii vysoká koncentrácia turistov?

V tejto otázke sme u našich respondentov chceli zistiť, či si počas ich návštevy alebo pobytu v destinácii všimli vysokú koncentráciu turistov, alebo si to vôbec nevšimli. Išlo o zatvorenú otázku a podľa odpovedí respondentov bolo zrejmé, že v prípade každej destinácie si respondenti všimli, že daná destinácia je ovplyvnená overtourizmom. Naopak iba pár respondentov si v destinácii overtourizmus nevšimlo resp. nevedelo posúdiť, že išlo o overtourizmus čo demonštruje aj na nasledujúci graf.

Graf 2 – Vnímanie overtourizmu respondentami vo vybraných destináciách
Zdroj: vlastné spracovanie

Nakoľko nie každý respondent, ktorý dané destinácie navštívil si overtourizmus všimol, resp. vedel posúdiť, že išlo o overtourizmus preto sme po tejto otázke umiestnili do dotazníka sekciu, ktorá respondentov upozornila, že ak si zvolili odpoveď „nie“ alebo „neviem posúdiť“ nevedeli by objektívne odpovedať na otázky týkajúce sa overtourizmu, a preto mali vo vyplňaní dotazníka pokračovať až otázkou č. 16.

Preto nasledujúce otázky č. 11 – č. 15 v tomto smere patrili iba tým respondentom, ktorí označili v tejto otázke možnosť „áno“. Konkrétne išlo o 239 odpovedí respondentov, ktorí si overtourizmus vo vybraných destináciách všimli a teda vedeli konkretizovať aké pozitívne a negatívne dopady tento jav prináša destináciám.

Otázka č. 11 – Ktoré pozitívne dopady overtourizmu (nadmerného počtu turistov) ste si počas návštevy destinácie všimli?

V otázke č. 11 sme sa respondentov pýtali na to, aké pozitívne dopady overtourizmu si počas návštevy destinácie všimli. Otázka bola zatvorená a ponúkala respondentom na výber z jednej alebo viacerých vopred naformulovaných alternatív odpovedí. Respondenti v tomto smere označovali rôzne odpovede, no najviac vynikali práve prvé dve možnosti – široká ponuka ubytovacích a stravovacích zariadení ako aj rozmanitosť kultúr na jednom mieste. Z pohľadu jednotlivých destinácií prevládala z pozitívnych dopadov overtourizmu v Prahe a Amsterdame rozmanitosť kultúr. V Benátkach, Krakowe, Amsterdame, Dubrovniku, na Malorke, Sardínii, Santorini prevládala u respondentov široká ponuka ubytovacích a stravovacích zariadení. V prípade Malty išlo o rozvoj dopravnej a iných infraštruktúr. Na Ibize si respondenti všimli viac možností pre vyžitie. Jednotlivé pozitívne dopady overtourizmu z pohľadu respondentov sme zaznamenali v nasledujúcej tabuľke.

Pozitívne dopady overtourizmu	Praha	Benátky	Krakow	Amsterdam	Dubrovník	Malta	Malorka	Ibiza	Sardínia	Santorini
Široká ponuka ubytovacích, stravovacích zariadení	50	32	22	16	12	7	22	5	9	8
Rozmanitosť kultúr na jednom mieste	60	27	19	16	4	4	14	4	-	2
Rozvoj infraštruktúr	22	12	8	9	2	9	3	-	-	2
Zvyšovanie povedomia o destinácii	30	21	17	10	11	4	10	2	6	7
Väčšia ochrana pamiatok	23	27	17	9	6	5	-	-	2	7
Viac možností na kultúrne vyžitie	47	9	13	11	4	2	9	6	2	5
Iné	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spolu	232	128	96	71	39	31	58	17	19	31

Tabuľka 7 – Pozitívne dopady overtourizmu v destináciách podľa respondentov

Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 12 – Ak ste v predošlej otázke uviedli možnosť „iné“, napíšte konkrétny pozitívny dopad, ktorý ste si počas návštevy destinácie všimli.

Otázka č. 12 úzko nadviazala na predošlú otázku, nakoľko ak si respondenti všimli v destinácii aj nejaké iné pozitívne dopady overtourizmu okrem ponúkaných možností, označili variantu „iné“ a konkrétny pozitívny dopad vyjadrili v tejto otvorenej otázke. Nakoľko túto možnosť nevyužil ani jeden z opýtaných respondentov, čo bolo možné všimnúť si už v tabuľke č. 13, znamená to, že respondenti si okrem ponúkaných pozitívnych dopadov overtourizmu nevšimli žiadne ďalšie pozitívne dopady, alebo aj v prípade ich všimnutia si, sa ich nerozhodli v tejto otázke konkretizovať či špecifikovať.

Otázka č. 13 – Ktoré negatívne dopady overtourizmu (nadmerného počtu turistov) ste si počas návštevy destinácie všimli?

Po pozitívnych dopadoch overtourizmu sme sa respondentov pýtali aj na tie negatívne. V dotazníku tomu bola venovaná otázka č. 13, ktorá bola zatvorená a ponúkala respondentom na výber z jednej alebo viacerých vopred naformulovaných alternatív odpovedí. Respondenti si tak mohli zvoliť z týchto alternatív odpovedí:

- nadmerný hluk,
- vysoká koncentrácia turistov na viacerých významných miestach (dlhé čakanie rady na nákup vstupeniek, suvenírov a pod.),
- výtržnosti a vandalizmus,
- hromadenie odpadkov,

- vysoké ceny v ubytovacích a stravovacích zariadeniach,
- poškodzovanie kultúrnych, historických a sakrálnych pamiatok,
- poškodzovanie životného prostredia,
- iné negatívne dopady.

Podľa odpovedí našich respondentov je jasné, že respondentom najviac prekážala vysoká koncentrácia turistov na viacerých významných miestach a to v prípade akejkoľvek vybranej destinácie, čo sme zaznamenali až v prípade 208-mych odpovedí respondentov. Ďalej respondenti z negatívnych dopadov overtourizmu registrovali najmä vysoké ceny vo viacerých ubytovacích a stravovacích zariadeniach (101 odpovedí), hromadenie odpadkov vo verejných priestoroch (87 odpovedí) ako aj nadmerný hluk (75 odpovedí). Respondentom prekážalo aj poškodzovanie životného prostredia (52 odpovedí), výtržnosti alebo vandalizmus (32 odpovedí). Naopak najmenej označovanou odpoveďou u respondentov (okrem možnosti „iné“, ktorú označili len štyria opýtaní respondenti) bolo poškodzovanie kultúrno-historických alebo sakrálnych pamiatok, o čom svedčí aj 11 odpovedí respondentov.

Z pohľadu jednotlivých destinácií v Prahe, Benátkach, Krakove Amsterdame, Dubrovniku, Maltě, Malorky Ibize a Santorini prekážala respondentom vysoká koncentrácia turistov. Na Ibize si respondenti všimli aj nadmernú hluk. Na Sardínii si respondenti všimli vysoké ceny v ubytovacích či stravovacích zariadeniach. Na Malorke si respondenti všimli hromadenie odpadkov. Jednotlivé odpovede zaznamenané od našich respondentov sme vyhodnotili a graficky spracovali v nasledujúcej tabuľke.

Negatívne dopady overtourizmu	Praha	Benátky	Krakow	Amsterdam	Dubrovnik	Malta	Malorka	Ibiza	Sardínia	Santorini
Nadmerný hluk	36	14	8	8	-	-	7	5	-	-
Vysoká koncentrácia turistov	73	42	28	17	13	5	12	5	2	9
Výtržnosti a vandalizmus	12	3	3	5	-	-	7	2	-	-
Hromadenie odpadkov	34	19	10	5	2	3	12	-	2	-
Vysoké ceny	31	25	8	9	6	2	7	-	5	8
Poškodenie pamiatok	6	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Poškodenie životného prostredia	19	10	7	4	4	2	3	-	3	-
Iné	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1
Spolu	232	128	96	71	39	31	58	17	19	31

Tabuľka 8 – Negatívne dopady overtourizmu v destináciách podľa respondentov

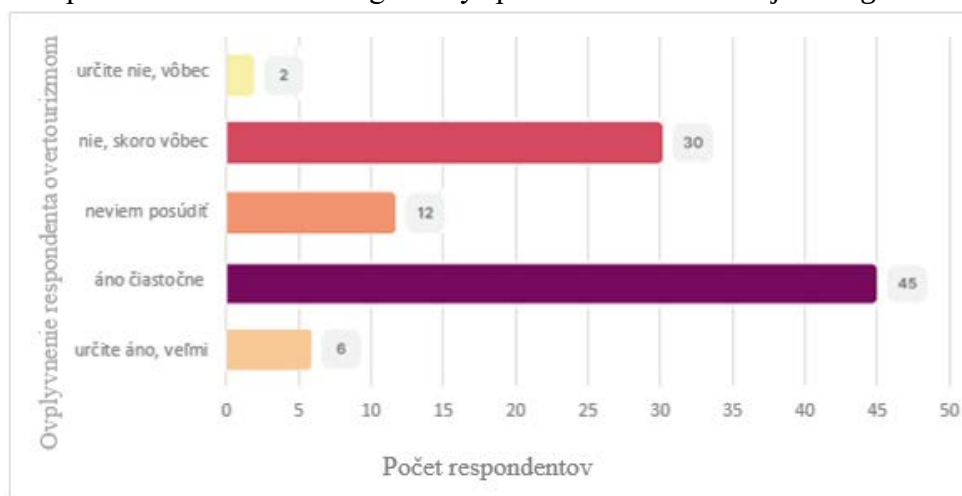
Zdroj: vlastné spracovanie

Otázka č. 14 – Ak ste v predošlej otázke uviedli možnosť „iné“, napíšte konkrétny negatívny dopad, ktorý ste si počas návštevy destinácie všimli.

Otázka č. 14 nadviazala na predošlú otázku, nakoľko ak si respondenti všimli v destinácii aj nejaké iné negatívne dopady overtourizmu označili variantu „iné“ a konkrétny negatívny dopad vyjadrili v tejto otvorenej otázke. Túto možnosť využili iba štyria respondenti a to v prípade Prahy, Krakowa, Sardínie a Santorini. V Krakowe si jeden respondent všimol že negatívnym dopadom bolo „pretláčanie“ sa medzi davmi ľudí. V Prahe si jeden respondent všimol, že overtourizmus tu prispel aj ku zvýšenému výskytu ľudí závislých na návykových a omamných látkach či „vekslákov“, ktorí tu nezákonne obchodujú s valutami a inými tovarmi. V prípade Sardínie jeden respondent uviedol, že si žiaden negatívny dopad overtourizmu nevšimol. V prípade gréckeho Santorini nás prekvapila odpoveď a názor respondenta, ktorý konkretizoval negatívny dopad v tejto destinácii nasledovne: „Overtourizmus na Santorini spôsobuje aj poškodenie obydľí miestnych obyvateľov, pretože v mestách ako Oia turisti vysedávajú na alebo prechádzajú sa so špinavou obuvou po múroch domov miestnych obyvateľov, pretože čakajú na západ slnka, ktorý by si mohli odfoťiť. Aj z toho dôvodu sú v destinácii prísne zakázané drony aby nenarúšali súkromie miestnych. Rovnako overtourizmus v destinácii prispel aj k zvýšeniu cien pohonných hmôt.“

Otázka č. 15 – Ovplynul nadmerný počet turistov v destinácii tzv. overtourizmus vo všeobecnosti Váš celkový dojem z akejkoľvek navštívenej destinácie? (napíšte Váš subjektívny pocit)

Nakoľko v predošlých otázkach sme sa respondentov pýtali na pozitívne a negatívne dopady overtourizmu, ktoré si počas návštevy destinácie či pobytu v nej všimli, v otázke č. 15 sme chceli u respondentov zistiť ich subjektívny pocit, ktorý by vyjadroval či overtourizmus ovplyvnil ich celkový dojem z akejkoľvek navštívenej destinácie. Otázka bola zatvorená a respondentom sme v nej ponúkli na výber zo slovnej škály, kde mohli vyjadriť či ich celkový dojem ovplyvnil overtourizmus veľmi, čiastočne, skoro vôbec, vôbec alebo situáciu a svoj subjektívny pocit nevedeli posúdiť. Na otázku odpovedalo spolu 95 respondentov, nakoľko túto otázku vyplňali iba tí respondenti, ktorí si vo vybraných destináciách overtourizmus aj všimli. Ich odpovede môžeme vidieť graficky spracované na nasledujúcom grafe.

Graf 3 – Ovplynenie respondentov overtourizmom
Zdroj: vlastné spracovanie

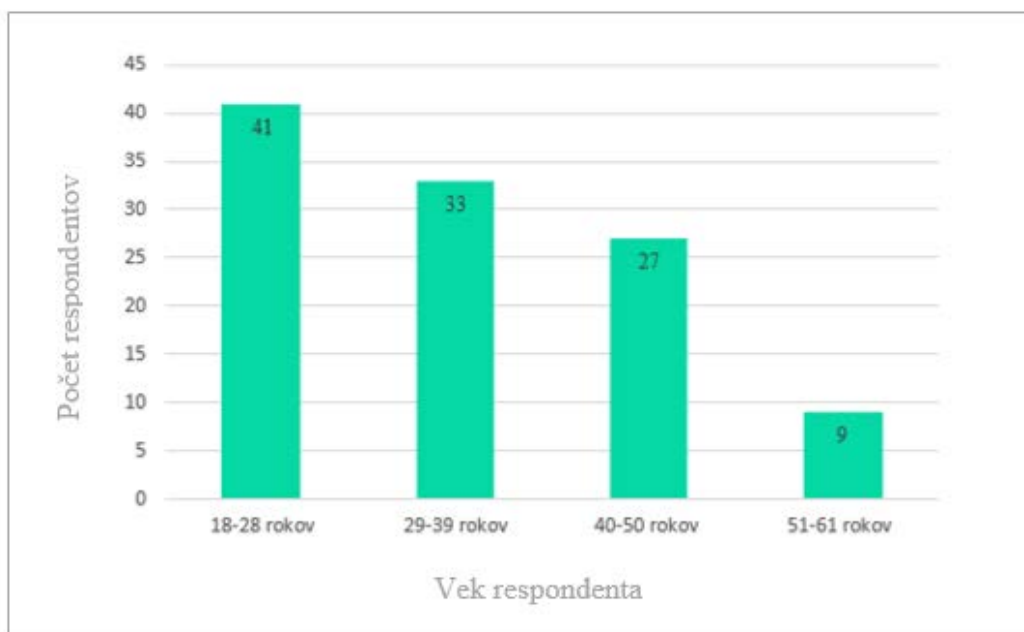
Z grafu č. 3 je zjavné že najviac opýtaných respondentov ovplyvnil overtourizmus čiastočne (až 47,37 % respondentov). Overtourizmom veľmi ovplyvnených bolo 6,32 % respondentov. Skoro vôbec neovplyvnil overtourizmus 31,58 % respondentov a vôbec neovplyvnil iba 2,11 % opýtaných. Ovplyvnenie overtourizmom nevedelo posúdiť 12,63 % respondentov.

Otázka č. 16 – Rod.

Po otázkach analyzujúcich vnímanie overtourizmu sme respondentom v závere nášho dotazníkového prieskumu položili aj otázky demografického charakteru. V otázke č. 16 sme chceli zistiť rod našich respondentov. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo spolu 110 respondentov, z toho 94 žien (85,45 %) a 16 mužov (14,55 %).

Otázka č. 17 – Vek.

V predposlednej otázke nášho dotazníkového prieskumu sme od respondentov chceli zistiť ich vek k čomu sme prispôbili aj otázku, ktorá bola otvorená. Respondenti tak mohli vyjadriť svoj vek číslom. Jednotlivé dáta týkajúce sa veku, ktoré sme zozbierali od našich respondentov sme graficky spracovali v nasledujúcom grafe č. 4.

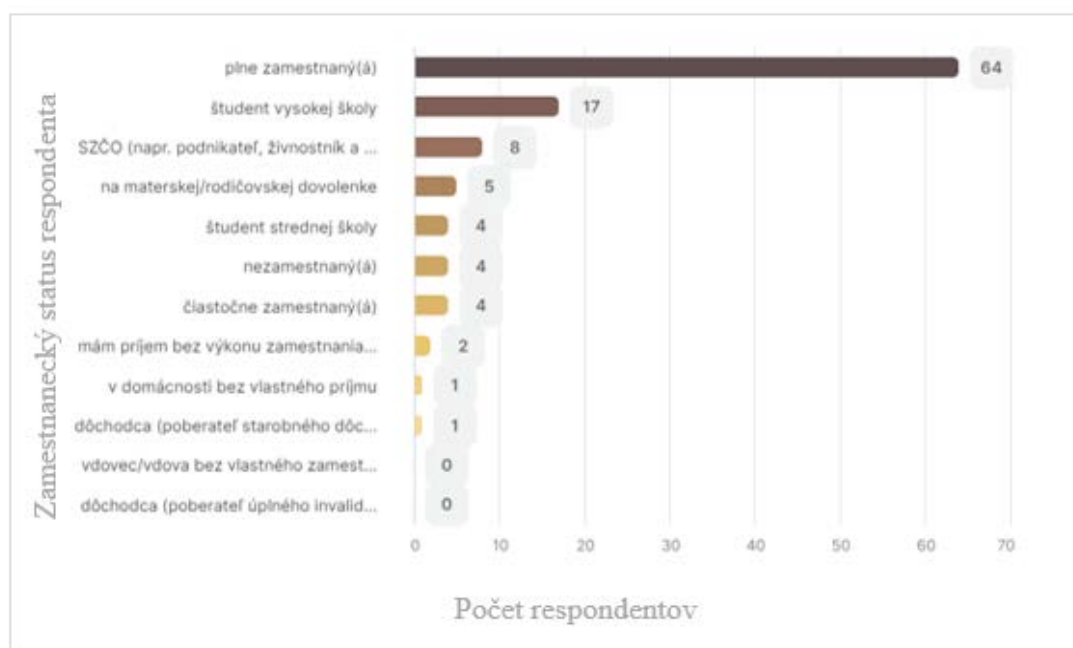
Graf 4 – Vek respondentov
Zdroj: vlastné spracovanie

Z uvedeného grafu môžeme vidieť, že najviac z našich respondentov malo od 18-28 rokov (37,27 %) čo sme zaznamenali v prípade 41 odpovedí respondentov. Ďalej pokračovali respondenti vo veku od 29-39 rokov, ktorých bolo 33 a predstavovali 30 % z celej výskumnej vzorky. 27 respondentov malo od 40-50 rokov a predstavovali 24,55 %. Najmenej z našich respondentov bolo vo veku od 51-61 rokov (8,18 %) a zo 110 opýtaných ich bolo 9.

Otázka č. 18 – Zamestnanecký status.

Posledná otázka nášho dotazníkového prieskumu u respondentov zisťovala ich zamestnanecký status. Otázka bola zatvorená a ponúkala respondentom možnosť vybrať si jednu z ponúkaných a vopred naformulovaných dvanástich možností.

Z nasledujúceho grafu je zrejmé, že najpočetnejšiu skupinu respondentov tvorili plne zamestnaní, čo sa prejavilo až v 64 odpovediach (58,18 %). Ďalej nasledovali študenti vysokej školy, ktorí predstavovali z celkového počtu 17 respondentov (15,45 %), samostatne zárobkovo činné osoby, ktorých bolo v našom výskume 8 (7,27 %), respondenti na materskej/rodičovskej dovolenke, ktorí činili 4,55 % z výskumnej vzorky (5 respondentov). Zhodne po 4 odpovede sme zaznamenali od respondentov, ktorí sú študentami strednej školy, nezamestnaní alebo čiastočne zamestnaní, ktorí tvorili 3,64 %. Dvaja respondenti (1,82 %) z nášho výskumu mali príjem bez výkonu zamestnania. Najmenej početnú skupinu zo zamestnaneckého statusu tvorili respondenti, ktorí sú v domácnosti bez vlastného príjmu a dôchodcovia poberajúci starobný dôchodok (jedna odpoveď zhodne pre obe možnosti) a činili 0,91 % vzorky.

Graf 5 – Zamestnanecký status respondentov
Zdroj: vlastné spracovanie

Z uvedeného grafu môžeme teda vidieť, že nášho dotazníkového prieskumu sa nezúčastnil ani jeden vdovec/vdova bez vlastného príjmu ako aj žiaden dôchodca (poberateľ úplného invalidného dôchodku).

Záver

Nosnou témou tejto štúdie je vnímanie udržateľnosti vo vybraných európskych destináciách overtourizmu pred a počas pandémie COVID-19. Z dát z uskutočneného dotazníkového prieskumu sme zistili, že respondentami najviac vyhľadávanou destináciou bola Praha, najčastejším dôvodom pre návštevu bolo poznávanie pamiatok, najčastejším zdrojom

informácií o destináciách bol internet ako aj to, že najviac respondentov cestovalo do destinácií pred obdobím pandémie a počas pandémie cestovali podstatne menej. Rovnako sme zistili že aj turistická sezóna nepriamo vplyva na overtourizmus nakoľko turisti navštevujú destinácie práve v hlavnej sezóne počas letných mesiacov. Taktiež sme zistili, že na ubytovanie sa v destináciách využívali respondenti hlavne hotely. Z jednotlivých pozitívnych dopadov overtourizmu vo vybraných destináciách si respondenti všimli najmä širokú ponuku ubytovacích a stravovacích zariadení. Z negatívnych dopadov overtourizmu prekážala respondentom najviac vysoká koncentrácia turistov na viacerých významných miestach (dlhé čakacie rady). Z uvedeného je teda jasné, že úlohou destinácií by v súčasnosti mala byť snaha vyrovnať sa s týmto javom čo najvhodnejším spôsobom. Nakoľko v praxi sú už zavedené určité spôsoby riešenia tohto javu, preto by sa organizácie destinačného manažmentu mali zamerať hlavne na tie inovatívne formy riešenia overtourizmu akými sú napríklad aplikácie regulujúce počet turistov v destináciách ako napr. X-plór, Turistický semafor a mnohé iné, ktorých cieľom je regulovať počet turistov na tých najfrekventovanejších miestach. V súčasnosti sa pre riešenie overtourizmu využíva aj koncept Smart City a Smart Region, kde sa na riešenie tohto javu zapájajú aj iné subjekty z oblasti kultúry, infraštruktúry, životného prostredia, energetiky a sociálnych služieb pre vytvorenie komplexnej koncepcie riadenia aj pre iné negatívne javy nielen overtourizmu. Ďalším spôsobom, ktorý je nemenej využívaný v eliminácii dopadov overtourizmu sú aj trasy/itineráre po miestach, ktoré overtourizmom ešte nepoznačené, ktoré turistom dokážu ponúknuť možnosť spoznať viaceré svetové metropoly pri vyhnutí sa davom turistov.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
doc. Ing. Anna Šenková, PhD.*

Príspevok vznikol za podpory Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (KEGA 005PU-4/2022).

Použitá literatúra

1. BOUCHON, F. a R. MARION, 2019. Cities and tourism, a love and hate story; towards a conceptual framework for urban overtourism management. In: *International Journal of Tourism Cities*. vol. 5, no. 4, pp. 598-619. ISSN 2056-5607.
2. BUTLER, R. W., 2018. Sustainable tourism in sensitive environments: A wolf in sheep's clothing? In: *Sustainability*. vol. 10, no. 6, pp. 1-11. ISSN 2071-1050.
3. EURÓPSKA KOMISIA, 2007. *Seasons for the Tourists*. [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://www.reidsguides.com/t_pt/t_pt_seasons.html.
4. EURÓPSKA KOMISIA, 2020. *Cestovný ruch a doprava v roku 2020 a v ďalšom období*. [online]. [cit. 2021-12-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1591191111789&uri=CELEX%3A52020DC0550>.
5. EURÓPSKA ÚNIA, 2019. *Number of travel accommodation establishments in the European Union (EU-28) in 2019, by type*. [online]. [cit. 2022-03-19]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/412913/number-of-short-stay-accommodation-establishments-in-the-eu/>.

6. EUROSTAT, 2020. *Obmedzenia, ktoré priniesol boj s COVID-19 zasiahli odvetvie cestovného ruchu najviac zo všetkých*. [online]. [cit. 2021-12-03]. Dostupné z: <https://www.tatrabanka.sk/sk/blog/ekonomicke-analzy/ako-koronakriza-ovplyvnila-cestovny-ruch/>.
7. EUROSTAT, 2021. *EU tourism down by 61% during the pandemic*. [online]. [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210625-2>.
8. GOWREESUNKUR, V. a S. DIXIT, 2017. *Consumer information seeking behaviour, Handbook of Consumer Behavior for Hospitality and Tourism*, Routledge. London: Taylor and Francis. 68 s. ISBN 978-11-3896-167-8.
9. KHAN, M. R. et al., 2021. Sustainable Tourism Development: A Moderated-Mediation Model. In: *Sustainability*. vol. 13, no. 21, pp. 1-23. ISSN 3211-2156.
10. KIM R. H. a S. Y. YOON, 2020. How to Help Crowded Destinations: Tourist Anger vs. Sympathy and Role of Destination Social Responsibility. In: *Sustainability*. vol. 12, no. 6, pp. 1-15. ISSN 1206-2358.
11. MILANO, C., J. M. CHEERS a M. NOVELLI, 2019. *Overtourism: Exceses, Discontents and Measures in Travel and Tourism*. Wallingford: CABI. 244 s. ISBN 978-17-8639-982-3.
12. MITRÍKOVÁ, J. a T. DZUROV VARGOVÁ, 2019. *Ekoturizmus v kontexte ochrany prírody a krajiny (vybrané kapitoly)*. Prešov: Bookman, s. r. o. 82 s. ISBN 978-80-555-2294-4.
13. OKLEVIK, O. et al., 2019. Overtourism, optimisation, and destination performance indicators: a case study of activities in fjord Norway. In: *Journal of Sustainable Tourism*. vol. 27, no. 12, pp. 1-21. ISSN 1804-182.
14. VEIGA, C. et al., 2018. Sustainability as a key driver to address challenges. In: *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*. vol. 10, no. 1, pp. 662-673. ISSN 1755-4225.
15. WHO, 2020. *Coronavirus disease 2019 (COVID-19), Situation report 69*. [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné na: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situationreports/20200406-sitrep-77-covid-19.pdf?sfvrsn=21d1e632_2.